



# COMMON PRE-BOARD EXAMINATION 2022-23

## Subject: SANSKRIT – 122

कक्षा – दशमी

समय: - 3 होरा:

अङ्कयोजना उत्तरसङ्केताश्च



पूर्णाङ्काः - 80

Date:

'क' खण्डः - अपठितावबोधनम्

1. गद्यांशः 10
- अ. एकपदेन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्) 1x2=2
- (i) सिंहः
- (ii) शृगालशिशुम्
- (iii) वने
- आ. पूर्णवाक्येन लिखत - (केवलं प्रश्नद्वयम्) 2x2=4
- (i) सिंहः शृगालशिशुम् गृहम् आनयत्
- (ii) शृगालशावकः सिंह्याः तृतीयः पुत्रः भविष्यति
- (iii) शृगालशावकः गजं दृष्ट्वा भयभीतः अभवत्
- इ. अस्य अनुच्छेदस्य कृते उपयुक्तं शीर्षकं संस्कृतेन लिखत। 1
- सिंहवात्सल्यम्, सिंहपरिवारः, सिंह-शृगालयोर्भेदः
- ई. यथानिर्देशम् उत्तरत- (केवलं प्रश्नत्रयम्) 1x3=3
- (i) (ग) सः
- (ii) (क) अकथयत्
- (iii) (ख) गजाय

(iv) (ख) सिंहानाम्

'ख' खण्डः रचनात्मकं कार्यम्

पत्रलेखनम्

2. भवान् सुजनछात्रावासात् दिनेशः अस्ति । स्वमित्रं राघवं प्रति लिखितं पत्रं मञ्जूषायाः पदैः पूरयित्वा पुनः लिखत - ½x10= 5

सुजनछात्रावासात्

दिनाङ्कः 10/12/2022

प्रियमित्र राघव!

(i) नमस्ते ।

अत्र कुशलं तत्रास्तु । अहं (ii) गणतन्त्रदिवससमारोहस्य सज्जायां व्यस्तः आसम् । अतः विलम्बेन तव पत्रस्य उत्तरं ददामि । अस्मिन् वर्षे मयापि गणतन्त्रदिवसस्य शोभायात्रायां भागः (iii) गृहीतः । अस्माकं विद्यालयस्य छात्राः राजपथे (iv) लोकनृत्यस्य प्रदर्शनम् अकुर्वन् । अहं गरबानृत्यस्य (v) प्रमुखसञ्चालकः आसम् । छात्राणां राष्ट्रगानस्य ओजस्वी ध्वनिः (vi) राजपथम् गुञ्जितम् अकरोत् । स्वराष्ट्रस्य सैन्यबलानां पराक्रमप्रदर्शनानि, विचित्रवर्णानि परिदृश्यानि, (vii) लोकनृत्यानि च दृष्ट्वा अहं गौरवान्वितः अस्मि । (viii) मम बाल्यावस्थायाः स्वप्नः तत्र पूर्णः जातः । (ix) पितरौ वन्दनीयौ ।

भवतः (x) मित्रम्

दिनेशः

- 3 चित्रवर्णनम् - पञ्च उचितवाक्यानि

1x5=5

अथवा

अनुच्छेदलेखनम् - "विद्याधनं सर्वधनप्रधानम्" - पञ्च उचितवाक्यानि

4. अधोलिखितानि वाक्यानि संस्कृतभाषया अनूद्य लिखत - (केवलं वाक्यपञ्चकम्) 1x5=5

1. माता जलं आनयति ।
2. आवां संस्कृतं पठामः । .
3. ह्यः गोविन्दः विजयनगरं अगच्छत्/ गतवान् ।
4. त्वम् अत्र उपविश ।
5. अमृता कुत्र आसीत् ?
6. वयं सर्वे क्रीडितुं गमिष्यामः ।
7. त्वं कदा आगमिष्यसि ?

'ग' खण्डः - अनुप्रयुक्तव्याकरणम्

5. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदेषु सन्धिं सन्धिच्छेदं वा कुरुत- (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्) 1x4=4

- (i) अचिरादेव
- (ii) प्रकृतिः + एव
- (iii) अस्मान्नगरात्
- (iv) एकः + तावत्
- (v) किञ्चिन्निरर्थकम्

6. समासः विग्रहः च (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

- (i) (ग) नीलः कण्ठः यस्य तं
- (ii) (ख) ग्रामस्य समीपे
- (iii) (क) हरित्रातः

1x4=4

(iv) (घ) कुशः च लवः च

(v) (ग) रक्षकौ

7. प्रकृति-प्रत्ययौ (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

1x4=4

(i) (ख) सहिष्णु + तल्

(ii) (ग) स्थिर + त्व

(iii) (घ) बुद्धि + मतुप्

(iv) (ग) नैतिकम्

(v) (ग) अध्यापक + टाप्

8. वाच्यम् (केवलं प्रश्नत्रयम्)

1x3=3

(i) वरुणः - उमे ! किं त्वं प्रातः पञ्चवादने उत्तिष्ठसि ?

(ii) उमा-आम् ! मया प्रातः पञ्चवादने उत्थीयते ।

(iii) वरुणः - किं तदा त्वम् पुस्तकं पठसि ?

(iv) उमा - आम् ! मया तदा पुस्तकं पठ्यते ।

9. कालबोधकशब्दैः दिनचर्या (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

1x4=4

(i) सार्ध अष्टवादने

(ii) सपादषड्वादने

(iii) सप्तवादने

(iv) सार्ध पञ्चवादने

(v) पादोन दश वादने

10. अव्ययपदानि (केवलं प्रश्नत्रयम्)

1x3=3

(i) श्वः

(ii) ह्यः

(iii) इदानीम्

(iv) च

11. रेखाङ्कित-अशुद्धपदाय उचितपदम् (केवलं प्रश्नत्रयम्)

1x3=3

(i) बालकौ ग्रामं गच्छतः।

(ii) ते पाठं पठन्ति।

(iii) वृक्षात् फलानि पतन्ति ।

(iv) कविः श्वः कवितां पठिष्यति ।

'घ' खण्डः - पठितावबोधनम्

12. गद्यांश :

5

अ. एकपदेन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम् )

1/2x2=1

(क) राजसिंहः

(ख) चपेटया

(ग) व्याघ्रं

आ. पूर्णवाक्येन उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

1x2=2

(क) बुद्धिमती पुत्रौ जगाद - 'अयमेकस्तावद्विभज्य भुज्यताम्।'

(ख) बुद्धिमती पुत्रद्वयोपेता पितुर्गृहं चलिता ।

(ग) तस्याः वचनानुसारं पुत्रौ एकैकशो व्याघ्रभक्षणाय कलहं कुरुतः ।

इ. निर्देशानुसारम् उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

1x2=2

(क) भार्या

(ख) बुद्धिमती

(ग) गहने

13. पद्यांशः

5

अ. एकपदेन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम् )

1/2x2=1

(क) क्रोधः

(ख) देहस्य

(ग) देहे

आ. पूर्णवाक्येन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्)

1x2=2

(क) वह्निः काष्ठगतो स्थितः

(ख) काष्ठगतो वह्निः शरीरं दहते

(ग) क्रोधः वह्निना सदृशः प्रोक्तः

इ. निर्देशानुसारम् उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

1x2=2

(क) दहते

(ख) नराणां

(ग) प्रथमः

14. नाट्यांशः

5

अ. एकपदेन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम् )

1/2x2=1

(i) सिंहः

(ii) सिंहम्

(iii) रक्षकः

आ. पूर्णवाक्येन उत्तरत- (केवलं प्रश्नद्वयम्)

1x2=2

(i) सिंहः स्वरक्षायामपि समर्थः नास्ति ?

(ii) काकस्य ध्वनिः कर्कशः भवति ?

(iii) काकः मेध्यामेध्यभक्षकः

इ. निर्देशानुसारम् उत्तरत। (केवलं प्रश्नद्वयम्)

1x2=2

(i) भक्षकः

(ii) वयम्

(iii) रक्षिष्यसि

15. प्रश्ननिर्माणम् (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

1x4=4

(क) कासाम् माता सुरभिः आसीत् ?

(ख) सिंहः काभ्यां स्वरक्षायाम् असमर्थः एवासीत् ?

(ग) कस्य पादध्वनिना अतिथिः प्रबुद्धः ?

(घ) सर्वे कां प्रणमन्ति ?

(ङ) जनकेन कस्मै शैशवे विद्याधनं दीयते ?

16. अन्वयः

1x4=4

अन्वयः- यः (i) आत्मनः श्रेयः (ii) प्रभूतानि सुखानि च इच्छति, परेभ्यः अहितं (iii) कर्म कदापि च न (iv) कुर्यात्।

भावार्थः

1x4=4

भावार्थः- मृगाः (i) मृगैः सह, (ii) गावश्च गोभिः सह, तुरगाः तुरङ्गैः सह, (iii) मूर्खाः मूर्खैः सह, सुधियः (iv) सुधीभिः सह अनुव्रजन्ति। समानशीलव्यसनेषु सख्यम् भवति।

17. समुचित-क्रमेण कथांशः

½x8=4

- (iv) पुत्रः छात्रावासे वसति ।  
(vii) अर्थकार्श्येन पीडितः पिता बसयानं विहाय पदातिरेव प्राचलत् ।  
(i) चौरः चौरार्थं गृहं प्रविष्टः ।  
(vi) वस्तुतः आरक्षी एव चौरः आसीत् ।  
(viii) न्यायाधीशः पृथक् – पृथक् विवरणं श्रुतवान् ।  
(iii) प्रमाणाभावात् अग्रिमे दिने उपस्थातुम् आदिष्टवान् ।  
(v) न्यायाधीशः तं देहं आनेतुम् आरक्षिणं अभियुक्तं च प्रेषितवान् ।  
(ii) सत्यं निश्चित्य न्यायाधीशः आरक्षिणे कारादण्डं आदिष्टवान् ।

18 प्रसङ्गानुकूलम् उचितार्थः (केवलं प्रश्नत्रयम्)

1x3=3

- (i) (ग) कठोराम्  
(ii) (क) धनस्य अभावेन  
(iii) (ख) तीव्रगत्या  
(iv) (घ) वने

\*\*\*\*\*